

O kawie dnia codziennego

Kawa zagościła na europejskich stołach już w XVI wieku, przybywając z Bliskiego Wschodu. Od tego czasu stała się nieodłącznym towarzyszem przeciętnego śniadania dzięki swoim wysoce pożądanym zdolnościom pobudzającym. Według badań Food Research Institute w Polsce po ten napój sięga regularnie aż 70% osób, a statystyczny Polak rocznie wypija aż 3 kg zbawiennego wywaru. Co jednak sprawia, że kawa “stawia nas na nogi” każdego dnia i jakie inne właściwości posiada?

Energia z filiżanki

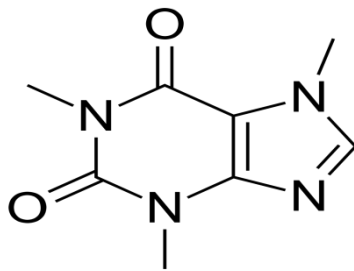
Niemal każdy wie, że za właściwości pobudzające kawy odpowiada kofeina, czyli $C_8H_{10}N_4O_2$. Należy ona do grupy środków psychoaktywnych, a konkretnie stymulantów. Ale jak to się dzieje, że po przyjęciu odpowiedniej dawki przestajemy czuć zmęczenie i senność? Odpowiedzi należy szukać w układzie nerwowym. Od momentu obudzenia nasze neurony pracują, czego efektem ubocznym jest wytworzenie się adenozyliny. Gdy poziom związku w organizmie jest zbyt wysoki, mózg spowalnia aktywność nerwową i rozszerza naczynia krwionośne- stajemy się senni. To, co pozwala kofeinie pobudzić organizm, to jej budowa chemiczna. Struktury składnika kawy i adenozyliny są na tyle podobne, że związek potrafi związać się z receptorami substancji wywołującej senność bez aktywowania ich. Dzięki temu poziom adenozyliny w naszym organizmie nie może być wykryty, co pomaga nam zwalczyć zmęczenie nawet przy dużej ilości związku. Kofeina utrzymuje się w organizmie od 4 do 6 godzin. Metabolizowana jest przez wątrobę do 3 różnych związków, każdy odpowiedzialny za inny proces. Paraksatyna zwiększa rozpad lipidów w krwioobiegu, teobromina rozszerza naczynia krwionośne i pobudza pracę serca, a teofilina rozluźnia mięśnie gładkie. W rezultacie serce bije szybciej, a mięśnie otrzymują więcej krwi. Ponadto kofeina pobudza produkcję adrenaliny i neuroprzekaźników odpowiedzialnych za nastrój, np. serotoniny. To wszystko sprawia, że po wypiciu filiżanki kawy czujemy się po prostu lepiej.

Czarny narkotyk

Mimo pobudzającego wpływu na organizm wielu zadaje sobie pytanie, czy kofeina jest substancją bezpieczną dla organizmu i czy człowiek jest w stanie się od niej uzależnić. Jak w większości przypadków- co za dużo, to niezdrowo. Bezpieczna dzienna dawka kofeiny to do 400mg na dobę, czyli równowartość 2-3 filiżanek, w zależności m.in. od gatunku kawy. Przy spożywaniu nadmiernej ilości może dojść do kofeinizmu, czyli uzależnienia od substancji. Objawia się on między innymi bólem głowy, osłabieniem i sennością. Dawka śmiertelna kofeiny to 10g doustnie.

Kawa nie na ławę

Kawa dzięki swoim właściwościom znalazła zastosowanie nie tylko jako napój. Szczególną rolę odgrywa w medycynie chińskiej, gdzie uważa się, że gotowane ziarna wraz z przyprawami wzmacniają nerki. Dzięki zawartości kwasu chlorogenowego, kawa wykazuje też zdolności antyoksydacyjne- pomaga oczyścić organizm z toksyn. Jak dowiedli naukowcy z uniwersytetu w Chicago długofalowo kawa może wpłynąć na zmniejszenie ryzyka chorób Alzheimera i Parkinsona. Ziarna kakaowca znalazły zastosowanie także w kosmetyce. Kofeina stosowana jest przede wszystkim w kremach antycellulitowych. Dzięki korzystnemu wpływowi na mikrokrążenie używana jest również w kosmetykach do twarzy. Ponadto kawa stymuluje wzrost włosów.

Julita Spiczak

